

การทำวิจัยแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชน

องค์ความรู้ด้านการวิจัย คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ

การทำวิจัยแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชน เป็นการวิจัยที่ผสมผสานการวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ รวมทั้งวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยคณะวิจัย ชุมชนและแกนนำชาวบ้านมีส่วนร่วมในการวิจัยทุกขั้นตอนตั้งแต่ร่วมต้นคิดโจทย์วิจัยร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมกันตรวจสอบ โดยชุมชนเป็นแกนกลางและแก้ไขปัญหาโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ ฝึกฝนให้ชุมชนทำวิจัยเป็น สร้างทีมงานวิจัยท้องถิ่นขึ้นมาได้

หลักการของการวิจัยชุมชน คือ

1. นักวิจัยต้องให้ความสำคัญและเคารพภูมิความรู้ของชุมชน
2. ปรับปรุงความสามารถและศักยภาพของชาวบ้านด้านการส่งเสริม ยกกระดับและพัฒนาความเชื่อมั่นในตัวเองของสมาชิกชุมชน ให้สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์สถานการณ์ปัญหาได้เอง
3. นักวิจัยต้องให้ความรู้ที่เหมาะสมกับชุมชน เป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

มาตรฐานของการวิจัยแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชน

มีแนวทางสำคัญที่เน้นการมีให้ชุมชนเข้าศึกษาหาสาเหตุ ปัญหาของชุมชนเอง ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันในการดำเนินการ ดังนี้

1. ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการวิจัยหลัก ส่วนนักวิจัยเป็นผู้เข้ามาร่วมคิด ร่วมวางแผน และขยายองค์ความรู้ที่ได้รับในรูปแบบทางวิชาการ
2. ขยายขอบเขตของการมีส่วนร่วมจากที่อยู่ในวงจำกัดเพียงบางขั้นตอนมาสู่การมีส่วนร่วม ตลอดกระบวนการวิจัยตั้งแต่การศึกษาชุมชน วิเคราะห์ปัญหา วางแผนและติดตามประเมินผล
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนก่อให้เกิดการพัฒนาที่มาจากชุมชนเอง ลดการพึ่งพาหน่วยงานจากภายนอก มีการตัดสินใจร่วมกัน สมาชิกชุมชนเป็นศูนย์กลางที่ก่อให้เกิดการพัฒนาตนเองได้ในที่สุด
4. การสร้างองค์ความรู้เป็นการผสมผสานความรู้ของนักวิชาการกับความรู้พื้นบ้านทำให้เกิดความรู้ใหม่ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน และการผสมผสานความรู้จากทฤษฎีและการปฏิบัติเข้าด้วยกัน
5. ความรู้ที่ชุมชนได้รับจากการวิจัย เป็นการปฏิบัติที่ไม่เพียงสร้างกระบวนการเรียนรู้และเข้าใจ แต่เป็นการลงมือปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม และพัฒนาความรู้ที่ได้รับอย่างต่อเนื่อง